

**'Quickscan natuurtoets Vlieghuis
Europaweg 42, Coevorden'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het
kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets Vlieghuis Europaweg 42, Coevorden'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 09207

Status: Conceptrapport

Datum: 7 september 2009

Auteur: M.A. (Martin) Heinen

Veldonderzoek: Ing. M. (Marco) van der Sluis & ing. M. (Martijn) Bunschoek

Eindredactie: Ir. A.B. (Arjen) Goutbeek

Opdrachtgever: Aveco de Bondt BV

Contactpersoon: de heer A. van der Maat

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Heinen, M.A. (2009). 'Quickscan natuurtoets Vlieghuis Europaweg 42, Coevorden'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-207, EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Werkwijze	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding.....	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte	3
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied.....	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren.....	5
3.4	Broedvogels	7
3.5	Amfibieën, reptielen en vissen.....	7
3.6	Ongewervelden.....	8
4	Geraadpleegde bronnen	9

Bijlagen

I	Wettelijk kader
II	Potentieel leefgebied Veldspitsmuis
III	Werkwijze aanvullend muizenonderzoek

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

Voorliggende quickscan natuurtoets is uitgevoerd op verzoek van Aveco de Bondt (contactpersoon de heer A. van de Maat). Deze natuurtoets is noodzakelijk ten behoeve van de beoogde realisatie van een uitbreiding van Zuivelboerderij Katshaar te Coevorden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerende gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek op 27 augustus 2009 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens uit diverse bronnen.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

De onderzoekslocatie bevindt zich ten oosten van Coevorden. De locatie bestaat momenteel uit een erf met loodsen en opslag van materiaal, een maïsakker, een door ganzen begraasd grasland en een grasland met oude eiken dat ook is begraasd. Oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van een sloot die het plangebied deels doorsnijdt.

De beoogde plannen op de locatie bestaan uit een uitbreiding van de bestaande zuivelboerderij met een ligboxenstal, silo's, een mestvergistingsinstallatie en waterzuiveringsinstallatie en een aantal parkeerplaatsen. Hiervoor worden ook aanwezige bomen en struiken verwijderd.

Uit de natuurtoets komt het volgende naar voren:

- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig in het plangebied. De beoogde plannen zullen geen nadelige gevolgen hebben op mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes of op foerageergebied van vleermuizen;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemene, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Er is potentieel leefgebied aanwezig van de strikt beschermde Veldspitsmuis (FFW tabel 3). Overige zwaarder beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht;
- Het plangebied vormt een geschikt broedgebied voor enkele vogelsoorten van erven en tuinen. Er zijn geen aanwijzingen voor nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats;
- Laag beschermde amfibieën als Kleine watersalamander, Bastaardkikker, Bruine kikker en Gewone pad zijn beperkt voortplantend, foeragerend en overwinterend aangetroffen of te verwachten;
- Er zijn geen overige beschermde soorten aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende/mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora en faunawet is niet aan de orde;
- Het is noodzakelijk nader onderzoek te verrichten naar aanwezigheid van de strikt beschermde Veldspitsmuis;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli of te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. De Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

Suggesties

Voor de in het plangebied voorkomende laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën geldt automatisch vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Om schade aan kleine zoogdieren te voorkomen is het wenselijk de werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september - december (mits vorstvrij).

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Aveco de Bondt (contactpersoon de heer A. van de Maat) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde uitbreiding van Zuivelboerderij Katshaar te Coevorden.

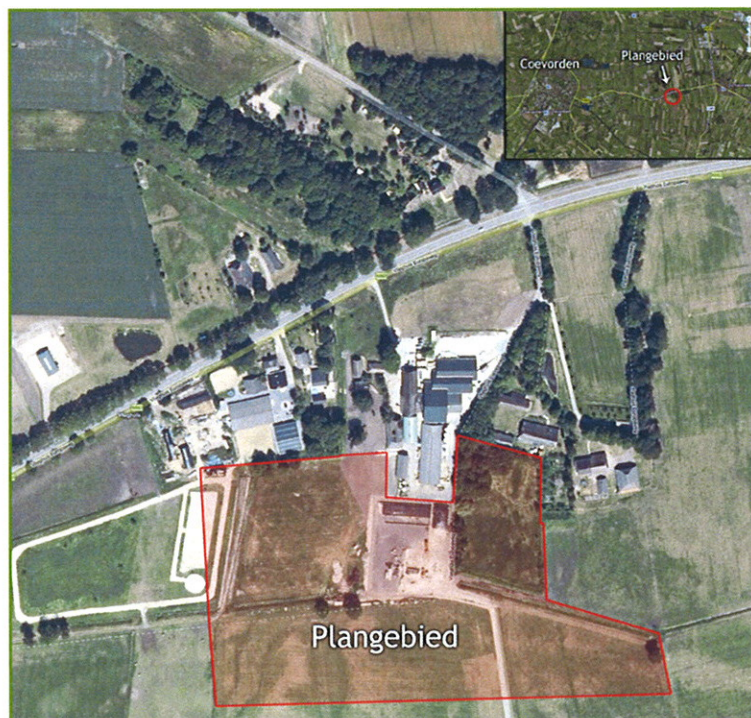
In verband met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de herontwikkeling van de locatie en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

De onderzoekslocatie bevindt zich ten oosten van Coevorden (zie figuur 1). De locatie bestaat momenteel uit een erf met loodsen en opslag van materieel, een maïsakker, een door boerenganzen begraasd grasland en een grasland met oude eiken dat ook wordt begraasd. Oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van een sloot die het plangebied doorsnijdt.

De beoogde plannen bestaan uit een uitbreiding van de bestaande zuivelboerderij met een ligboxenstal, silo's, een mestvergistingsinstallatie en waterzuiveringsinstallatie en een aantal parkeerplaatsen. Hiervoor wordt een aantal bomen en struiken verwijderd.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (rode arcering). Bron kaartondergrond: Google Earth.

1.3 Werkwijze

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek op 27 augustus 2009, verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4: Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingrepen in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen eventueel nodig zijn om de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten te garanderen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus. Er wordt geen uitgebreide Natuurbeschermingswet- of EHS-toets uitgevoerd.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen Natura 2000-gebieden genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2009).

Natura 2000-gebieden

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde gebied dat hiertoe behoort is 'Bargerveen', gelegen op een afstand van ca. negen kilometer van het plangebied. Dit Natura 2000-gebied is aangewezen voor de habitattypen 'vochtige heiden', 'droge heiden', 'heischrale graslanden', 'actieve hoogvenen' en 'herstellende hoogvenen' en 13 vogelsoorten.

Gezien de ligging op ruime afstand van het Natura 2000-gebied zijn negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van dit gebied niet aan de orde en is er geen sprake van externe werking.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie ligt op ca. 12 kilometer afstand van Beschermde natuurmonument 'Meerstalblok'. Dit Beschermde Natuurmonument is komen te vervallen als gevolg van een aanwijzing als Natura 2000-gebied, waarna het gebied onderdeel uitmaakt van Natura 2000-gebied 'Bargerveen'. Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken van dit Beschermde Natuurmonument zijn gezien de zeer grote afstand niet te verwachten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het leven geroepen en worden ondermeer ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

De EHS kent een specifieke bescherming. Ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan ('Nee, tenzij regiem'). Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische Hoofdstructuur

Volgens het Geoportaal van de provincie Drenthe (www.drenthe.info) maakt de planlocatie geen onderdeel uit van de EHS. Het dichtstbijzijnde gebied behorend tot de EHS ligt op een afstand van ca. 350 meter (bos- en heideterrein 'De Katshaar'). Gezien de tussenliggende infrastructuur (N863) en de tussenliggende bebouwing, is niet te verwachten dat de beoogde ingreep negatieve invloed zal hebben op het functioneren van de Ecologische Hoofdstructuur.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Op 1 mei 2007 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) gewijzigd. Door de wijziging is de bescherming van de natuur tegen neerslag van ammoniak beperkt tot de voor ammoniakdepositie zeer gevoelige natuurtypen, waarbij gerekend wordt met een straal van 250 meter rondom deze gebieden. De afstand tot het dichtstbijzijnde kwetsbare natuurgebied, het noordelijk deel van 'De Katshaar', is circa 750 meter. Omdat de uitbreiding buiten de 250 meterzone blijft, zal naar verwachting de Wav echter geen beperkingen opleggen aan de beoogde uitbreiding.

Overige natuurwaarden buiten de EHS

De planlocatie ligt in een gebied dat volgens kaart 7 van het Provinciaal Omgevingsplan II (POP II) van de Provincie Drenthe (2004) van belang is voor ganzen, zwanen of steltlopers. Aan de zuidrand grenst het onderzoeksgebied aan 'gebied met belang voor weidevogels' en 'gebied met botanische waarden voor sloten'.

De planlocatie is vanwege de ligging in en nabij bebouwd gebied niet of matig geschikt voor overwinterende ganzen, zwanen of steltlopers en broedende weidevogels. Deze soortgroepen mijden bebouwing en zoeken hun rust buiten de invloedssfeer van menselijke activiteiten.

De watergang in het plangebied heeft een slechte waterkwaliteit. De slootkanten zijn vooral begroeid met plantensoorten van voedselrijke omstandigheden.

Kwelindicatoren, soorten van voedselarme omstandigheden of bijzondere plantensoorten zijn niet aanwezig en niet te verwachten (zie paragraaf 3.2).

Er vindt door de geplande ingrepen geen aantasting plaats van gebieden met specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 27 augustus 2009. Tijdens dit veldonderzoek is aandacht besteed aan o.a. de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Hieronder worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Flora

In de kilometerhokken (X: 252/Y: 519, X: 253/Y: 519 en X: 253/Y: 520) waarbinnen het plangebied is gelegen zijn geen beschermde plantensoorten of planten van de Rode lijst bekend (Natuurloket, 31 augustus 2009). Deze kilometerhokken zijn volgens Natuurloket overigens qua vaatplanten slecht onderzocht.

Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) plantensoorten aangetroffen.

Het grasland bestaat uit een vegetatie die kenmerkend is voor enigszins vochtige, sterk betreden en sterk begraaide terreinen. Kenmerkende soorten zijn Engels raaigras, Ruw beemdgras, Grote weegbree, Varkensgras en Kruipe boterbloem. Op de maïsakker komen vooral Akkerviooltje en Gewone spurrie voor. De aanwezige ruigten zijn begroeid met Kropaar, Grote brandnetel, Akkerdistel, Kweek, Stinkende gouwe, Witte dovenetel en Boerenwormkruid. In de watergang en op de oevers groeien planten van voedselrijke plaatsen zoals Grote lisdodde, Grote waterweegbree, Mannagrass, Liesgras en Buitkroos. De slootkanten zijn begroeid met onder andere Moerasrolklaver, Waternavel, Moeraswalstro en Grasmuur.

Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling en algehele terreingesteldheid zijn geen beschermde plantensoorten of soorten van de Rode Lijst te verwachten binnen het plangebied.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, etc. In de aanwezige bebouwing (loodsen) en bomen zijn dergelijke potentiële verblijfplaatsen niet aanwezig.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van

vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegrouete. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Op de planlocatie bevinden zich geen lijnvormige structuren die van 'onmisbaar' belang kunnen zijn als vliegrouete voor vleermuizen.

Foerageergebieden

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Op basis van terreinkenmerken wordt niet verwacht dat de locatie fungeert als een onmisbaar foerageergebied voor vleermuizen. Ook na realisatie van de plannen blijft de planlocatie geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

Veldspitsmuis

Het plangebied is mogelijk leefgebied van de strikt beschermde Veldspitsmuis (FFW tabel 3). In het kilometerhok 253/520, waarbinnen het noordelijk deel van het plangebied valt, zijn bij het buurtschap Padhuis in 1998, 1999, 2003 en 2004 veldspitsmuizen in braakballen gevonden. Daarnaast zijn er recente zichtwaarnemingen, vangsten en meldingen van dode dieren bekend uit Coevorden, Dalen, Schoonebeek en directe omgeving (Snaak 2008).

In het plangebied is geschikt biotoop aangetroffen voor Veldspitsmuis (zie bijlage II). Veldspitsmuis is gebonden aan droge ruigtevegetaties met een open structuur. Vaak is dominantie van de polvormende Kroppaar aanwezig en komen daarnaast soorten voor als Boerenwormkruid en Grote brandnetel. Vaak zijn dergelijke vegetaties aanwezig langs opgaande beplanting (b.v. bosranden, houtwallen, singels), maar lokaal kan deze vegetatie zich ook ontwikkelen in graslanden, bermen en beek- en slootoevers door het afwezig blijven van beheer.

Het is noodzakelijk nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van de strikt beschermde Veldspitsmuis. Een voorstel voor het uitvoeren van dit onderzoek wordt gegeven in bijlage III.

Overige zoogdieren

Geschikt biotoop voor zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 3), zoals Waterspitsmuis bij de watergang, ontbreekt binnen het plangebied. Waterpartijen met helder water, rijk begroeide en onbeheerde oevers zijn namelijk niet aanwezig in het plangebied.

In de bebouwing zijn geen aanwijzingen voor vaste verblijfplaatsen van de ontheffingplichtige Steenmarter (FFW tabel 2) aangetroffen (bijvoorbeeld ontlasting en prooiresten). Verblijfplaatsen van Steenmarter worden dan ook niet verwacht.

Op de planlocatie is het voorkomen van enkele laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdieren met een vaste verblijfplaats te verwachten zoals Egel, Mol, Rosse woelmuis, Bosmuis en Tweekleurige bosspitsmuis, Huispitsmuis. Door de beoogde plannen worden mogelijk zoogdieren geschaad. Voor laag beschermde soorten geldt echter automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

Aangezien slechts één dagbezoek is uitgevoerd, buiten de broedperiode van de meeste vogelsoorten, is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van dit veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter wel een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Op 26 augustus 2009 is de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd gewijzigd. Vanaf deze datum zijn nesten van Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstraat, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Siechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw jaarrond beschermd. Voor de effectbeoordeling is de nieuwe lijst gehanteerd.

Vaste verblijfplaatsen van broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn in het plangebied of de directe omgeving niet aangetroffen en ook niet te verwachten.

Overige broedvogels

Op de planlocatie is geschikt broedbiotoop aanwezig voor enkele vogelsoorten die vaak in en rondom bebouwing en tuinen worden aangetroffen. Het betreft onder andere Zwarte roodstaart, Zwarte kraai, Vink en Houtduif.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar, daarnaast wordt in het kader van de Flora- en faunawet voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Wanneer in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. De Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

Aanlegwerkzaamheden hoeven niet altijd voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen broedgelegenheid ontstaat. Daarbij kan het helpen om het ontstaan van ruigtestroken te voorkomen.

3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

In het plangebied zijn de laag beschermde, algemeen voorkomende Kleine watersalamander, Gewone pad, Bastaardkikker en Bruine kikker (FFW tabel 1) aangetroffen of te verwachten. Deze soorten zijn in de watergang voortplantend en deels overwinterend te verwachten. Daarnaast worden puin- en takkenhopen, ruigte en de strooisellaag onder bomen door Bruine kikker en Gewone pad als overwinteringsgebied gebruikt.

Uit de omgeving is een grote populatie bekend van de strikt beschermde Heikikker (FFW tabel 3) bij De Katshaar (bron: www.hetstroomdal.nl). Geschikt leefgebied van Heikikker ontbreekt binnen het plangebied. De soort wordt dan ook niet verwacht. Heikikker is namelijk een soort van vegetatierijke wateren, bij voorkeur onder licht zure omstandigheden (vennen en poelen). Overige strikt beschermde amfibieën worden ook niet verwacht in het plangebied.

Door de beoogde plannen worden mogelijk amfibieën geschaad. Voor laag beschermde soorten geldt echter automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet.

Effecten op overwinterende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren in de voor amfibieën minst kwetsbare periode (buiten de periode van voortplanting en overwintering). Dit is de periode 15 augustus-15 november.

Reptielen

Reptielen zijn niet aangetoond en van de planlocatie. In de omgeving (De Katshaar) zijn waarnemingen van Zandhagedis en Levendbarende hagedis bekend (bron: www.hetstroomdal.nl). Voor deze soorten ontbreekt geschikt biotoop op de geplande locatie en zij worden dan ook niet verwacht.

Vissen

Permanent oppervlaktewater komt voor in de watergang. Dit water is van een slechte kwaliteit (troebel en stinkend water). Ondanks intensieve bemonstering zijn er geen (beschermde) vissen aangetroffen. Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop kunnen deze worden uitgesloten.

3.6 Ongewervelden

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Brink H. van den, A. van Dijk, B. van Os & P. Venema (1996). Broedvogels van Drenthe. Provincie Drenthe, Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe, SOVON Vogelonderzoek Nederland.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Geoportaal Provincie Drenthe (www.drenthe.info)
- Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2008). Natura 2000-gebieden (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode Lijsten flora en fauna.
- Het Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Natuur- en Milieuvereniging 'het Stroomdal', Schoonebeek (www.hetstroomdal.nl)
- Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.
- Provincie Drenthe (2004). Ecologische structuren, POPII. Vaststelling Provinciaal Omgevingsplan Drenthe. POPII, kaart 7.
- Provincie Drenthe (2008). Concretisering EHS. Atlas van Drenthe.
- Provincie Drenthe (www.drenthe.nl).
- RAVON. Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Snaak, G. (2008). Pooidieren van de kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007. Verspreidingsonderzoek van 14 prooidieren en morfologische verschillen tussen de processus zygomaticus van de gewone en de tweekleurige bosspitsmuis. Rapport Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal', Zuidoost-Drenthe, Schoonebeek.
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
- Werkgroep Florakartering Drenthe (1999). Atlas van de Drentse flora. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem/ Werkgroep Florakartering Drenthe.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

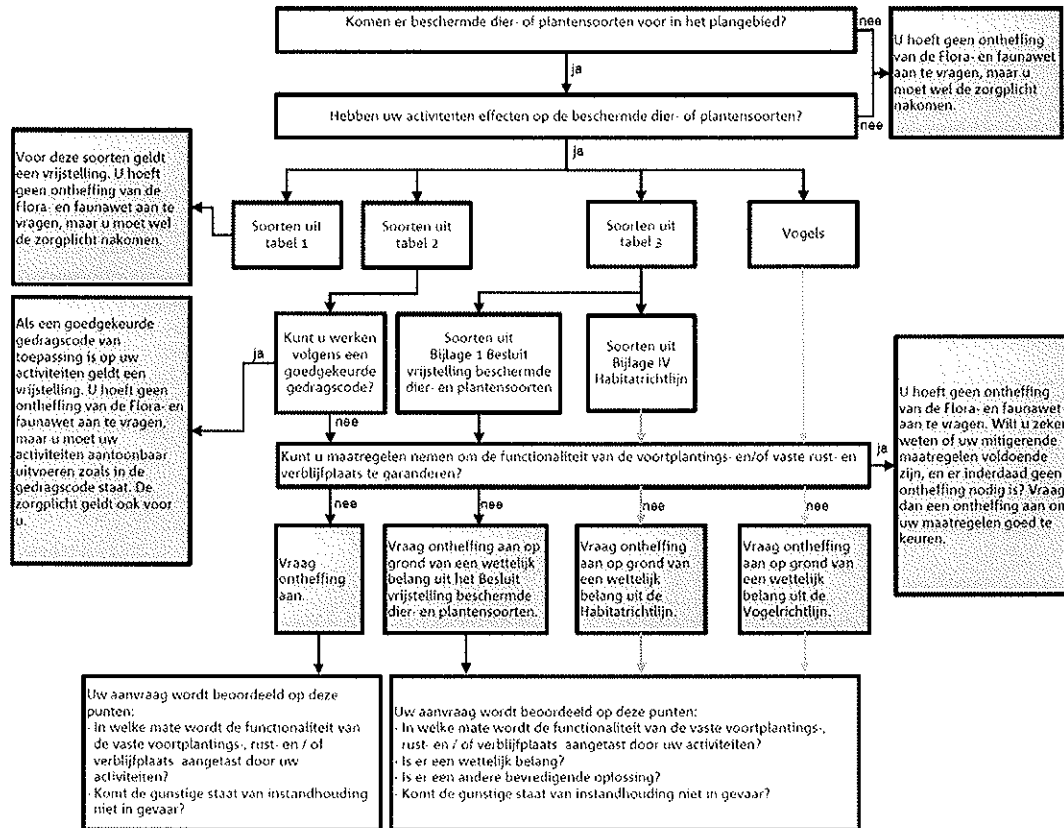
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verleende ontheffingen inzien.

BIJLAGE II: POTENTIEEL LEEFGEBIED VELDSPITSMUIS

BIJLAGE III: WERKWIJZE AANVULLEND MUIZENONDERZOEK

Het vangen van muizen vindt plaats met inloopvallen (lifetraps), die in rijen in geschikte gebieden geplaatst worden. Wanneer de vallen zijn geplaatst duurt het enige tijd voordat de spitsmuizen aan het vreemde voorwerp in hun leefgebied zijn gewend. Om te voorkomen dat de eerste controles weinig resultaat opleveren, worden de vallen tenminste twee dagen tevoren in het veld geplaatst om te 'prebaiten'. Bij het te gebruiken valtype (Longworth) is het mogelijk de val zodanig af te stellen dat het deurtje niet dichtgaat als een muis de val inloopt. De vallen worden voorzien van aas (maden) en hooi.

Van belang is dat het onderzoek naar Veldspitsmuis voor 1 december wordt uitgevoerd, mits geen sprake is van (streng) nachtvorst. Door het onderzoek zo snel mogelijk uit te voeren (in de periode eind oktober-begin november) wordt verwacht dat de kans uiterst klein is dat nachtvorst optreedt.

Daarnaast is een regelmatige controle van de lifetraps erg belangrijk. Wanneer de muizen te lang in de val zitten, neemt de kans op sterfte toe. Om de kans op sterfte zo klein mogelijk te houden is het noodzakelijk de vallen minimaal tweemaal per dag te controleren, gemiddeld één keer per twaalf uur.

Onderstaand is het meest geschikte controleschema weergegeven. Hierbij is rekening gehouden met de activiteitsperiode van muizen.

De minimale veldactiviteiten voor het muizenonderzoek zien er globaal als volgt uit:

Bezoek	Activiteit
dag 1	Uitzetten vallen
dag 2 en 3	Prebaiten
dag 4	Ochtend: Scherp zetten Avond: 1 ^e controle
dag 5	Ochtend: 2 ^e controle Avond: 3 ^e controle
dag 6	Ochtend: 4 ^e controle Avond: 5 ^e controle
dag 7	Ochtend: 6 ^e controle, weghalen vallen